

Інформація про сталий розвиток все більше актуальна для рішень інвесторів, кредиторів та менеджерів. Інтеграція такої інформації є важливою для прийняття відповідних інвестиційних рішень. Не зважаючи на численні ініціативи світової спільноти щодо звітування про сталий розвиток (ЄС зробив значні кроки щодо нефінансової звітності, зокрема через Директиву про нефінансову звітність, яка змінила й Директиву про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств, що включає тепер й загальну інформацію про нефінансові аспекти: «інформація не повинна обмежуватися фінансовими аспектами бізнесу підприємства, а також повинен проводитись аналіз екологічних та соціальних аспектів виробничо-господарської діяльності, необхідних для розуміння розвитку, результативності або стану підприємства»), ціллю має бути конвергенція або інтеграція фінансової та нефінансової інформації або інформації про сталий розвиток, підтверджена незалежним аудиторським висновком. Інтегрована звітність дозволяє якісно підтримувати таку конвергенцію через інформацію, що взаємопов'язує фактори сталого розвитку зі стратегією компанії.

УДК 657

Примаченко О.Л.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана»

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ

При організації обліку та здійсненні ефективного управління нематеріальними активами як одним з ресурсів підприємства важливим етапом є їх класифікація за певними ознаками.

Оскільки система обліку будь-якого підприємства є регульованою та регламентується законодавчо-нормативною базою, варто зважати на відповідні норми діючих стандартів бухгалтерського обліку та звітності. МСБО 38 поділяє нематеріальні активи за такими ознаками: залежно від терміну експлуатації (нематеріальні активи з визначеним та нематеріальні активи з невизначеним строком корисної експлуатації); залежно від способу надходження на підприємство (окремо придбані нематеріальні активи; нематеріальні активи, придбані як частина об'єднання бізнесу; нематеріальні активи, придбані

шляхом державного гранту; нематеріальні активи, отримані в обмін; внутрішньо генерований гудвіл; внутрішньо генеровані нематеріальні активи).

У відповідності до п. 5 П(С)БО 8, бухгалтерський облік нематеріальних активів ведеться щодо кожного об'єкта за такими групами: права користування природними ресурсами, права користування майном, права на комерційні позначення права на об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права та інші нематеріальні активи. Така класифікація, по суті, дублює класифікацію, наведену в ст. 138.3.4 ПКУ, що здійснена для цілей оподаткування. Втім, вона відчутно звужує склад нематеріальних активів, якими може володіти підприємство, а отже, спричиняє труднощі при їх визнанні, оцінці в обліку, а також управлінні ними.

В науковій літературі існує безліч підходів до класифікації нематеріальних активів за різними ознаками. Однією з причин цього є стрімкий розвиток науки, технологій та поява нових видів інтелектуальної власності. Отже, необхідною є не лише систематизація альтернативних підходів до класифікації об'єктів нематеріальних активів, але і розробка нових. Це дозволить підприємствам розробляти та вдосконалювати ефективну облікову політику щодо нематеріальних активів, враховуючи специфічність даного об'єкта обліку.

Узагальнюючи та систематизуючи різноманітні підходи, пропонуємо альтернативну класифікацію об'єктів нематеріальних активів, що може бути більш корисною та інформативною для цілей обліку, аналізу та управління (табл. 1).

Таблиця 1

**Альтернативна класифікація нематеріальних активів підприємства
для цілей обліку, аналізу та управління**

Класифікаційна ознака	Види
1	2
За участю в господарській діяльності підприємства	Введені в експлуатацію
	Не введені в експлуатацію
За строком корисної дії	Зі встановленим строком корисної дії
	Без встановленого строку корисної дії
За рівнем впливу на фінансові результати	Безпосередньо впливають на фінансовий результат
	Опосередковано впливають на фінансовий результат
За ступенем актуальності (морального зносу)	Актуальні на даний час
	Морально застарілі
За чутливістю до зносу	Підлягають амортизації
	Не підлягають амортизації
За ступенем ліквідності	Неліквідні
	Обмежено ліквідні
	Ліквідні
За наявністю правової захищеності	Не захищені документально
	Захищені документально

1	2
За шляхами надходження на підприємство	Придбані
	Створені власними силами підприємства
	Безоплатно отримані
	Отримані шляхом обміну
	Отримані як внесок до статутного капіталу
	Отримані внаслідок об'єднання підприємств
За шляхами вибуття з підприємства	Реалізовані
	Внесені до статутного капіталу іншого підприємства
	Вибули внаслідок обміну
	Безкоштовно передані
	Ліквідовані (списані з балансу)
За наявністю матеріального втілення (носія)	Закріплені лише документально
	Зберігаються на матеріальному носії (диск, USB-флеш-накопичувач тощо)
За можливістю ідентифікації	Ідентифіковані
	Неідентифіковані (гудвіл)
За мірою відчуження	З обмеженням прав власності
	Оформлені у заставу
За участю у виробничому процесі	Прямо пов'язані з обсягом виробництва
	Прямо не пов'язані з обсягом виробництва
За сферою використання	Використовуються в процесі постачання
	Використовуються в процесі виробництва
	Використовуються в процесі реалізації
За групами обліку	Права користування природними ресурсами
	Права користування майном
	Права на знаки для товарів і послуг
	Права на об'єкти промислової власності
	Авторські і суміжні з ними права
	Інші нематеріальні активи

Очевидно, що запропонована вище альтернативна класифікація не є вичерпною та може видозмінюватися залежно від специфіки діяльності та управлінських інформаційних потреб кожного конкретного підприємства. А отже, подальші дослідження цього питання є актуальними.